

Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ

Η ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ Κ. Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ρωτήσαμε τον καθηγητή του 'Αστικού δικαίου κ. Τριανταφυλλόπουλο για το ζήτημα του πολιτικού γάμου που ανακινήθηκε τελευταία από τον ύπουργό της Δικαιοσύνης. *Ο κ. Τριανταφυλλόπουλος μās ειπε τα εξής :

— Πρώτα πρώτα είναι ανάγκη να επαναλάβω όσα είπα σε καθημερινή εφημερίδα που με ρώτησε για το ίδιο ζήτημα : «Οτι η «κατάσταση» που μās ρυθμίζει κατά ώρας, δεν επιτρέπει να ληφθούν αποφάσεις σε τέτοια κοινωνικά ζητήματα.

Τώρα έντελως ακαδημαϊκά. Πολιτικό γάμο όταν λέμε, έννοούμε την ένωση που την κάνει γάμο **αποκλειστικά** ο «πολιτικός νόμος», που σημαίνει το ίδιο με ό,τι ονομάζουμε «άστικό δίκαιο». Έδω ή αντίθεση είναι «ο έκκλησιαστικός νόμος» που έρρυθμίζει και στη δύση άλλοτε, σε μās δε άκομη, τον τρόπον της τέλεσης του γάμου **αποκλειστικά** αυτός.

Με το ό,τι όμως εισάγεται σ' έναν τόπο ο πολιτικός γάμος δεν θά ειπή ότι καταργείται ο έκκλησιαστικός. Κάθε μία σφαίρα είναι χωριστή, άλλο το κράτος, και άλλο η έκκλησία. Κάθε πολίτης είναι και μέλος μās έκκλησίας. Μάλιστα στην καθολική και στη δική μας έκκλησία ισχύει η αρχή ότι άπαξ έγινε κανείς μέλος της δεν μπορεί να παραιτηθή, το βάπτισμα είναι ανεξίτηλο. Σε κράτη δε, όπως και σε μās και σε πολλά άλλα, αν δεν είναι κανείς άπαξ δός θρησκείας γνωστής, δεν μπορεί να έχει πλήρη άστικά δικαιώματα, άλλ' αυτό το ζήτημα μās ξετραβίει από το θέμα μας.

Λοιπόν πρέπει να μη αυτό στο μυαλό όλων ό,τι, αν εισαχθή κάποτε ο πολιτικός γάμος ως αποκλειστικός τρόπος τέλεσης αυτού, δεν εξαφανίζεται το στεφάνωμα. Άμα γεννιέται κανείς, ή πολιτεία ζητάει να δηλωθή ο νέος άνθρωπος στην πολιτική αρχή, δεν ζητάει και να διαβαστούν ευχές, και όμως διαβάζονται. Άμα πεθάνει κανείς, ή πολιτεία ζητάει να δηλωθή ο θάνατος στην πολιτική αρχή, δεν ζητάει και να διαβαστή ή άκολουθία της κηδείας στην έκκλησία, και όμως διαβάζεται εκτός αν τύχει κανένας παράξενος και το άπαγε ρεύση και οι συγγενείς του σεβαστούν την άπαγόρευση.

Έτσι ακριβώς και ό,τι ισχύει άποκλειστικά ο πολιτικός γάμος : Άμα πρόκειται να ένωθούν άντρας και γυναίκα με το δεσμό του γάμου, ή Πολιτεία ζητάει να δηλωθή στην πολιτική αρχή ή άπόφασή τους αυτή, δεν ζητάει να γίνει και στεφάνωμα στην έκκλησία, και όπως γίνεται άλλου, θά γίνεται και σε μās άσφαλώς, όπως συμβαίνει ακριβώς με τη γέννηση και άόμη περισσότερο με το θάνατο. Εκτός πάλι και έδω, αν βρεθούν δύο ή παράξενοι ή άθρησκοι που δε θά θελήσουν στεφάνωμα. Πόσοι θά είνε αυτοί; Στη Γαλλία είναι κάπου πέντε ζευγάρια στους χίλιους. Δε χάθηκε ο κόσμος αν σε μās βρεθή ένα ζευγάρι στους χίλιους γάμους. Έκείνοι όμως που φοβούνται πως πολλοί τότε θά παρακινήσουν να άφίνουν κατά μέρος το στεφάνωμα, είναι άφιλοσόφητοι και δεν σκαμπάζουν τί θά πη θρησκευτικόν αίσθημα. Περισσότερα δεν μπορώ να ειπώ.

Η έκκλησία έπρεπε σε μās να εύνοηση την εισαγωγή του πολιτικού γάμου, γιατί άπαλλάσσεται από μια φοβερή ευθύνη που τη βαρύνει τώρα : Να εξασφαλίζει τον άβιαστο και άνεμπόδιτο από τον νόμο (έλευθερον κωλυμάτων) γάμο, που από τη σημερινή της θέση άπέναντι στο κράτος δεν είμπορεί να το επιτύχει.

Δεν πρέπει ή ιδική μας έκκλησία να παρυσύρεται από την Καθολική, που πάντα στάθηκε έναντία στον πολιτικό γάμο, γιατί αυτό της έξασθένησε τρομερά την έπιβολή ή και την ύπεροχή που είχε άλλοτε άπέναντι στο Κράτος, μια θέση δηλαδή που ή 'Ορθόδοξος έκκλησία ούτε την είχε ούτε την διεξεδίκησε ποτέ στα σοβαρά.

Φυσικό όμως είναι κάτι άλλο που κάνει ακόμα και σήμερα ή Καθολική Δυτική έκκλησία, μην άναγνωρίζοντας τους πιστούς της για πανδρεμένους, αν δε στεφανωθούν (**στην έκκλησία** μάλιστα, όχι μέσα στα σαλόνια, όπως δυστυχώς το επιτρέπει ή δική μας παρά τους Κανόνες, κάνοντας έτσι κωμωδία ένα από τα ώραιότερα Μυστήρια). Και αυτό το υπενθυμίζει στο πλήρωμα ο Ιερέυς που τελεί το μυστήριο, ύστερα πάντα από τον πολιτικό γάμο, το πρωί αυτός, το άπόγευμα της αυτής ημέρας το στεφάνωμα. Προσφωνώντας δηλαδή τους νεονύμφους ονομάζει τη νύφη έμφαντικά : Δεσποινίς και όχι Κυρία, αν και είναι ήδη παντρεμένη σύμφωνα με τον πολιτικό γάμο.

Αυτό είναι δικαίωμά της και καθήκον της και βέβαια είμπορεί και πρέπει και ή ιδική μας έκκλησία να θεωρη ή παραβάτης των θεσμών της όσους δεν τελούν αυτό το μυστήριο, όταν παντρεύονται, αυτό είναι μια άπαιτηση νόμιμη, άφου άνήκει κανείς σε ένα ίδρυμα πρέπει να ακολουθεί τους κανόνες του και της άποφάσεις του, άλλ' εγώ είμαι βέβαιος ότι δε θά βρεθή στην ανάγκη να το κάμη ούτε μία φορά σε γάμους όμοδόξων. Γιατί άμα πρόκειται ένας όρθόδοξος να πάρει έτερόδοξη, λ. χ. Καθολικιά, ή ακόμα περισσότερο έτερόθρησκη, λ. χ. Έβραία, τότε ο γάμος στη δεύτερη περίπτωση θά γίνει άναγκαστικά, στην πρώτη πιθανόν κάποτε να γίνει, μόνο πολιτικός, άλλα και αυτό δεν βλέπει, δεν βλέπω δε τί καλό έχομε σήμερα με τους μικτούς γάμους, που άναγκάζονται ο ένας ή ο άλλος ναλλάζουν θρησκεία σ' αν πουκάμισο. Τα παιδιά; θά μου πητε : Άμ σήμερα, τί γίνονται τα παιδιά μās έβραίας που βιαστικά βαφτίστηκε την παραμονή του γάμου της; Άλλως τε για μια λεπτομέρεια δεν μπορεί να έμποδιστή ένας θεσμός που **γενικά** είναι κοινωνικά ώφέλιμος.

Πρέπει να προσθέσω ότι και ο πολιτικός νόμος, το άστικό δίκαιο, δε μένει διόλου άδιάφορος στο θρησκευτικόν αίσθημα. Άμα τελέσουν τον πολιτικό γάμο, είναι πλέον νομίμως παντρεμένοι, άλλ' άμα ο ένας άρνεείται έπειτα με στεφανωθή, είμπορεί ο άλλος να πάρει διαζύγιο σύμφωνα με το περίφημο άρθρο 5 του νόμου περί Διαζυγίου. Για να παραλείψουν λοιπόν το στεφάνωμα, όχι μόνο πρέπει να είναι σύμφωνοι για αυτό, άλλα και να έξηγηθούν εκ των προτέρων, προτού δηλαδή κάμουν τον πολιτικό γάμο.

Νομίζω όλοι αι πλάται δια κεδάζονται, άμα τεθούν τα ζητήματα στη θέση τους, άλλα πάλιν διασκηδάζονται μόνον για όσους θέλουν να φωτισθούν και να σαφεθούν.

Άλλά έδω σε μās ο κόσμος είναι σκοτισμένος σε τέτοια ζητήματα **μάλιστα σήμερα**. Έγώ προσωπικώς έχω πικρή πείρα από τη δίκη του Ναυπλίου, που με ύβρισε στο Δικαστήριο, ως συνήγορο, ένας Δεσπότης, χωρίς να θέν βάλει στη θέση του ο μακαριτής πλέον Πρόεδρος, γιατί είχα γράψει στην εφημερίδα «Κοινωνισμός» ένα άρθρο για τον πολιτικό γάμο, επάνω-κάτω, ό,τι λέγω και τώρα σε σās.

Έχω τη γνώμη, ότι για να φθάσομε στον πολιτικό γάμο, πρέπει στην αρχή να κερκεστούμε σε κάποιο μικτό σύστημα, πολιτικό και έκκλησιαστικό.

μαζί τύπο, και να χρειάζονται οί δύο, για τὸ κύρος τοῦ γάμου. Κάποια τέτοια ἀπόπειρα ἔγινε ὑπὸ τοῦ κ. Τσιτσεκλή, και εἶχε κατ'ἑσέσι νομοσχέδιο στὴν περασμένη Ἐθνοσυνέλευση, χωρὶς νὰ καταλάβει ὁ κόσμος, ἴσως οὔτε και οἱ κύριοι πληρεξούσιοι, τὴ σημασία του. Γι αὐτὸ μπορεί νὰ σᾶς δώσει πληροφορίες ὁ κ. Μαριδάκης ποῦ ἦταν τότε Γενικό Γραμματεὺς. Ἐπίσης στὰ 1919 ἢ 1920 εἶχε δεχτὴ συζήτηση για ἓνα τέτοιο μικτὸ σύστημα ὁ τότε Μητροπολίτης Ἀθηνῶν και κατόπιν Πατριάρχης κ. Μελέτιος, πεισθεὶς ὕστερα ἀπὸ τὴν περιοδεία του στὴν Ἀμερική, ὅπου ἀντελήφθη τι ζημία ἐθνική γίνεται με τὸ νὰ παντρεύονται ἄποροι Ἕλληνες με ἀμερικανίδες ἢ και ἀντίστροφα,—ἄκυρα ἢ ἀπὸ ἄγνοια τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου ποῦ ἀπαιτεῖ στεφάνωμα ἢ συνηθέστερα ἀπὸ ἔλλειψη παπᾶ ἢ και Δεσπότη για τὴν ἄδεια. Τὸ σύστημα αὐτὸ αὐξάνει βέβαια τὶς διατυπώσεις και κόπος και τὰ ἐξοδα, ἀλλὰ ἂν θέλομε νὰ φτιάσομε σὲ **σταθερὸ** ἀποτέλεσμα πρέπει, μοῦ φαίνεται, νὰ περάσομε ἀπὸ τὸ μεταβατικὸ αὐτὸ στάδιο, ποῦ ἰσχύει καὶ ἀλλαγῶ.
